

”HALOO, ONKO POLIISI? POROMIES TÄÄLLÄ. TULI AMMUTTUA KARHU.”

Painajainen on totta yhä useammin: karhu on päättänyt päivystää aidalla valmiin ruokapöydän ääressä. Onko rehellisellä poromiehellä apukeinoja? Entä, jos ottaa oikeuden omiin käsiin ja ampuu?

Me tiedämme, että suurpetojen määrää rajoitetaan ensisijaisesti metsästyskiintiöillä. Olemme oppineet, että riistanhoitopiiri voi myöntää karhun kaatamiseen poikkeusluvan metsästyskauden ulkopuolella. Mutta eläin ei välitä poikkeusluvan vaatimasta harkintajasta – ei, vaikka se vasta lyhenikin päätöksenteon siirryttyä lähemmäs luvanhakijaa. Poliisikaan ei ehdi apuun. Tilanne on tässä ja nyt. Laukaus.

Pakkotila

Metsästyslainsäädäntö mahdollistaa karhun, suden ja ilveksen rauhoituksesta poikkeamisen, kun omaisuudelle on aiheutumassa erityisen merkittävä vahinko. Suurpedon rauhoituksesta voi poiketa niin sanotussa pakkotilassa.

Lakitekstissä tilanne on kuvailtu suurin piirtein näin: oikeudellisesti suojattua etua uhkaavan välittömän ja pakottavan vaaran torjumiseksi tarpeellinen teko on sallittu, jos teko on kokonaisuutena arvioi-

den puolustettava, kun otetaan huomioon pelastettavan edun ja teolla aiheutetun vahingon ja haitan laatu ja suuruus, vaaran alkuperä sekä muut olosuhteet. Tekijää ei myöskään rangaista, jos häneltä ei koh-

tuudella olisi voinut vaatia muunlaista suhtautumista kun otetaan huomioon pelastettavan edun tärkeys, tilanteen yllätyksellisyys ja pakottavuus sekä muut seikat.

- Tämä tarkoittaa, että suurpedon tappamistilanteessa poliisin esitutkinta selvittää, oliko pakkotila kyseessä vai onko syytä epäillä asi-

assa rikosta, ylitarkastaja **Janne Pitkänen** maa- ja metsätalousministeriöstä kuvailee.

Syyttäjä tekee päätöksensä poliisin esitutkinnan perusteella. Se, oliko ampuminen oikein vai väärin, pakkotilanne vai ei, ratkaistaan jokaisessa tapauksessa erikseen.

- On oltava oikeudelliset edellytykset antaa teko anteeksi. Silloin katsotaan kokonaisuutta. Arvioinnissa ei tehdä euro vastaan

euro -vertailua siitä, kumman etu on suurempi, vaan katsotaan myös subjektiiviseen merkitykseen ja annetaan painoa myös tunnearvolle. Toki poroaitaan hyökänneen karhun tuhotkin voivat olla suoraan suuremmat kuin itse karhun arvo, Pitkänen pohtii.

Helsingin hovioikeuden julkaisun Rikosoikeuden uudistuneet yleiset opit(2004:237) muotoillaan näin: *Defensiivisessä pakkotilassa loukattu etu voi olla suojattua suurempi ja teko jäädä rankaisematta. Anteeksiantoperustetta sovellettaessa pelastettavan edun tärkeys viittaa subjektiiviseen merkitykseen. Tekijä on voinut syyllistyä menettelyyn syistä, jotka ovat ymmärrettäviä hänen arvioidessa suojattavaa intressiä eri tavalla kuin oikeusjärjestys sen tekee. Henkilö on esimerkiksi lemmikkiään puolustukseen vahingoittanut naapurin eläintä huolimatta siitä, että se olisi arvokkaampi kuin hänen omansa. Tunnearvoille on katsottu voitavan antaa jonkinasteista suojaa. Suoja on kuitenkin lähtökohtaisesti pienempi kuin oikeusjärjestyksen yleensä tunnustamille arvoille annettu suoja. Mitä läheisemmin puolustettavat edut liittyvät tekijään itseensä tai hänen läheisiinsä, sitä ymmärrettävämpää menettelyn voidaan katsoa olevan. Yllätyksellisyyden ja pakottavuuden vaatimus tuo esiin sen, että anteeksiannettavassa pakkotilassa ulkoiset seikat voivat estää etu-*

jen punninnan. Tapahtuma on esimerkiksi niin nopea, ettei järkevää päättelyä ole ehtinyt tehdä.

Raato takavarikkoon

Paljonko laukaus maksaa promiehelle? Maa- ja metsätalousministeriön tiedossa ei ole tapauksia, joissa pakkotilassa tehdystä teosta olisi vaadittu muuta menettämisseuramusta kuin petoraadon menettämisen valtiolle.

- Lain sanamuoto seuraamuksesta on nimenomaan eläin tai sen arvo. Jos siis joku tappaa suurpedon omaisuutensa, kotieläimensä tai henkensä turvaamiseksi, tarkoittaa se käytännössä, että eläin takavarikoidaan valtiolle myytäväksi, Pitkänen kertoo.

Rehellinen ilmoittaa

- Jos virkavalta saa tietää ampumisesta vasta viikkojen päästä, herää tietenkin herkästi epäily siitä, oliko kyse sittenkin metsästysrikoksesta, Pitkänen pohtii.

Maa- ja metsätalousministeriö on ehdottanut riistaeläinten ohjeellisten arvojen tuntuvaa korottamista.

Pitkäsen mukaan ohjeellisia hintoja tarvitaan, jos eläimen kuolema katsotaan metsästysrikokseksi eikä eläintä saada takavarikoitua valtiolle.

- Esimerkiksi pesältäan pakeneva karhu on tapettu taloudellisessa hyödyntämismielessä tai ahmaa on ennen tappamista jäljitetty kilometrejä erämaassa ja eläimet on tämän jälkeen myyty tai hävitetty. Vaikka näissäkin tapauksissa pakkotilaan on saatettu vedota, maastosta saatu näyttö on saattanut osoittaa muuta, Janne Pitkänen kuvailee.

Maa- ja metsätalousministeriön tähtää korotuksella parempaan suurpetojen salakaatojen selvittämiseen.

- Nykyään tutkinnassa ei välttämättä saada tekijältä selville mihin lihat ja talja on mennyt. Nykyisin tekijä hyötyy rikoksesta huomattavasti, koska etenkin suurpetojen osalta eläinten kaupalliset arvot pimeillä markkinoilla voivat olla huomattavasti suurempia kuin nykyiset riistan ohjeellisten arvot, Pitkänen kertoo.●

**Porotalousyrittämisen erilaiset oppimisympäristöt -hanke
jatkuu vuoden 2011 loppuun.
Hankkeen koulutustarjotin löytyy Poromies -lehdestä 3/2009.**

**Kertokaa kurssitoiveistanne ja
TILATKAA KOULUTUKSIA!**

Yhteystiedot:

Projektikoordinaattori Anneli Aikio, puh. **040 5310 828**; anneli.aikio@paliskunnat.fi

Projektipäällikkö Seija Knuutila, puh. **040 8206 356**; seija.knuutila@lao.fi

